

**МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ
ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ЛІТНЬОЇ ПРАКТИКИ
для студентів зі спеціальності
016 «Спеціальна освіта»
першого (бакалаврського) рівня освіти
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Факультет: Дошкільної і спеціальної освіти та
історії**

Харків – 2024

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної (військової) адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ
ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ЛІТНЬОЇ ПРАКТИКИ
(для студентів зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
першого (бакалаврського) рівня освіти
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Факультет: Дошкільної і спеціальної освіти та історії

Методичні настанови щодо проходження літньої практики (для студентів зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» першого (бакалаврського) рівня освіти, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка / Укладач Пехарева А.С., Балинська М.В., Потамошніва О.М, Мантуленко М.А., Харків : КЗ “ХГПА”. 2024. 70 с.

Рецензенти:

Проскурняк О.І. доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри колекційної освіти та спеціальної психології.

Білогурова С.Г – директор Комунального закладу «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 353 Харківської міської ради»

Методичні настанови розроблено відповідно до наскрізної програми практики студентів підготовки бакалавра зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (-16.02 Карекційна психопедагогіка; 016.01 Логопедія.). У методичних рекомендаціях розкрито мету, завдання, зміст літньої практики в спеціальних закладах освіти, інклюзивно-ресурсних, реабілітаційних центрах, подано вимоги до оформлення звітної документації, зразки виконання завдань, різні методичні матеріали, які стануть у нагоді студентам закладів вищої педагогічної освіти під час проходження ними практики.

Затверджено на засіданні кафедри колекційної освіти та спеціальної психології Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія”

Харківської обласної ради

Протокол № 1 від 31 серпня 2024 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛІТНЬОЇ ПРАКТИКИ	8
1.1 Загальні положення практики.....	8
1.2 Мета і завдання літньої практики.....	8
1.3 Бази практики.....	14
1.4 Організація та керівництво практикою	15
1.5 Проведення літньої практики в дистанційному режимі.....	17
1.6 Методи навчання.....	18
1.7. Форма контролю і критерії оцінювання.....	19
2.ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ.....	23
2.1 Зміст практики.....	23
2.2. Загальні методичні рекомендації щодо проходження літньої практики	29
2.2 Загальнодидактичні принципи організації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із порушеннями психофізичного розвитку.....	32
2.3 Освітні платформи та інструменти для роботи.....	37
ПІСЛЯМОВА.....	40
ЛІТЕРАТУРА.....	41
ДОДАТКИ.....	44

ПЕРЕДМОВА

Надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами на сьогодні в Україні є одним із важливих завдань суспільства, що знаходить своє відображення у Національній стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року.

Погляди та підходи світової спільноти щодо осіб з інвалідністю та дітей з особливими освітніми потребами зазнають значних змін, і цей процес є характерним для більшості країн світу. Україна, інтегруючись у світовий освітній простір, дедалі більше уваги приділяє індивідуальним потребам кожної дитини. Сьогодні в Україні значно зросла мережа спеціальних та інклюзивних закладів, інклюзивно ресурсних та реабілітаційних центрів, розглядаються нові можливості спеціального та інтегрованого навчання що забезпечує доступ до освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Це спричиняє підвищений попит на кваліфікованих фахівців, здатних працювати зі спеціальними та інклюзивними програмами, підтримувати індивідуальні освітні потреби учнів.

Для ефективного виконання своїх професійних обов'язків і виправдання довіри суспільства щодо питання виховання молодого покоління необхідна високоякісна професійна підготовка відповідних фахівців, яка повинна відповідати сучасним вимогам суспільства. На сучасному етапі модернізації вищої педагогічної освіти велика увага приділяється практико-орієнтованого підходу до організації процесу навчання бакалаврів всіх педагогічних напрямків, і зокрема, студентів-бакалаврів з напрямку підготовки Спеціальна освіта.

Під час проходження літньої практики студент отримує можливість розвивати і вдосконалювати свої особистісні якості, такі як чутливість, комунікабельність, креативність, здатність до співпраці. Крім цього, можна ще додати такі особистісні якості, як:

- лідерська здатність;
- допитливість;
- емпатія (розуміння і співпереживання станів іншої людини);

- доброзичливість;
- інтерес до проблеми;
- проникливість;
- позитивність, оптимізм;
- самокритичність, впевненість у своїх можливостях.

В процесі проходження літньої практики студент, крім професійної базової підготовки, сформованої в ході освітнього процесу, набуває цілий ряд додаткових компетенцій, таких як:

- Навчально-пізнавальна компетенція - це сукупність умінь і навичок пізнавальної діяльності. Володіння механізмами цілепокладання, планування, аналізу, рефлексії, самооцінки успішності власної діяльності. Володіння прийомами дій в нестандартних ситуаціях, евристичними методами вирішення проблем.

- Прийняття відповідальності - внутрішня готовність брати на себе відповідальність як за власний, так і за груповий результат.

- Інформаційна компетенція - здатність за допомогою інформаційних технологій самостійно шукати, аналізувати, відбирати, обробляти і передавати необхідну інформацію.

- Комунікативна компетенція - володіння навичками взаємодії з оточуючими людьми, вміння роботи в групі;

- Управлінські компетенції - це здатність організувати роботу дитячих

Впровадження літньої практики в закладах освіти, що надають послуги дітям та дорослим з порушеннями психофізичного розвитку в процес підготовки корекційних педагогів та логопедів дозволить майбутнім фахівцям краще пізнати особливості обраної професії, ближче познайомитися з контингентом осіб, з якими їм у майбутньому доведеться працювати. Важливе значення ця практика має і для дітей з порушенням розвитку, оскільки здійснює позитивний вплив на процес їх соціалізації.

1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛІТНЬОЇ ПРАКТИКИ

1.1 Загальні положення

Загальні питання організації, проведення і підведення підсумків всіх видів практики студентів регламентуються «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93 та «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».

Зміст і завдання практики напряму підготовки 016 «Спеціальна освіта» визначається навчальним планом, наскрізною програмою практики та Положенням про практику в Харківській гуманітарно-педагогічній академії.

Згідно з Положенням «Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування в них, на базі одержаних у закладі вищої освіти знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності».

1.2 Мета і завдання літньої практики

Мета практики: полягає у формуванні у студентів знань про зміст та специфіку діяльності освітніх, соціально-реабілітаційних закладів, форми та методи організації освітнього та корекційно-реабілітаційного процесу з різними категоріями дітей та дорослих із порушеннями психофізичного розвитку, окремі методики роботи фахівців спеціальної освіти, становлення умінь проводити елементи різних видів роботи корекційних педагогів та вчителів-логопедів, а також розвитку навичок здійснення ефективної міжособистісної взаємодії з різними групами дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Завданч практики:

1) забезпечення зв'язку теоретичних знань фахових дисциплін з реальним освітнім та корекційно-реабілітаційним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, виховних, реабілітаційних завдань з метою формування у студентів мотиваційної, когнітивної та особистісної готовності до роботи в закладі, що надають освітні та корекційно-реабілітаційні послуги особам із порушеннями психофізичного розвитку;

2) ознайомлення студентів із сучасним станом освітніх та корекційно-реабілітаційних установ для осіб із порушеннями психофізичного розвитку в Україні, особливостями їх роботи в літній період;

3) забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців, комплексного формування системи спеціальних знань та організаційних навичок, які можуть забезпечити становлення професійних компетентностей спеціального педагога, логопеда;

4) ознайомлення з різновидами порушень у психофізичному розвитку дітей та оволодіння різними видами спостереження як методу їх психологічного дослідження;

5) залучення здобувачів освіти до професійної діяльності, формування універсальних загальнокультурних і професійних компетентностей для вирішення професійних завдань у процесі психолого-педагогічного супроводу дітей із психофізичними порушеннями в закладі спеціальної та / чи інклюзивної освіти.

6) ознайомлення студентів з особливостями роботи та професійної взаємодії фахівців: логопеда, психолога, фізичного реабілітолога, соціального педагога тощо;

7) формування навичок міжособистісної взаємодії з дітьми з ООП, засвоєння студентами окремих елементів різних видів діяльності фахівців реабілітаційного центру;

Завдання пропедевтичної практики у дистанційному форматі навчання реалізуються з використанням веб-середовища дистанційного навчання, інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання у режимі синхронного й асинхронного навчання для виконання професійних обов'язків.

Вивчення ОК спрямоване на формування таких *компетентностей*:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні)

компетентності СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати загальні та спеціальні психолого-педагогічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати й організовувати освітньо- корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно- рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання (відповідно до обраної спеціалізації).

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організувати дитячий колектив, створювати в ньому клімат рівноправності та комфортні умови для особистісного розвитку вихованців і їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до індивідуальних потреб і можливостей.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб із особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включно зі спроможністю обмірковувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17 Здатність до виконання освітніх і професійних обов'язків з використанням дистанційних форм синхронного й асинхронного навчання, включно з навчальною, діагностичною, консультативною роботою.

Вивчення ОК спрямоване на досягнення таких *програмних результатів навчання*:

РН-1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН-2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН-3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН-4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я

дитини.

РН-5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН-6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН-7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН-8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН-9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН-10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН-11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методика, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

РН-12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН-13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН-14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими

освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН-15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН-16. Ухвалювати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-18. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

РН-19. Виявляти готовність до оволодіння інформацією освітньо-професійного характеру в онлайн режимі, вміти здійснювати фахову діяльність з використанням сучасних ІТ технологій з метою підвищення власної психолого-педагогічної кваліфікації та надання діагностичних і консультативних послуг.

1.3. Бази практики

У відповідності з метою та завданнями практики здобувачі освіти закріплюються за відповідними базами практики.

Базами для проведення літньої практики є заклади освіти/інклюзивно-ресурсні центри/реабілітаційні центри, що повинні відповідати певним вимогам:

- відповідати профілю підготовки фахівців даної спеціальності;
- мати високий рівень техніки та технології, організації та культури праці, інформаційні технології;
- забезпечувати можливість проходження практики групою

бакалаврів;

- мати висококваліфікованих фахівців, здатних успішно виконувати обов'язки керівника практики;

- підтримувати постійні контакти з закладом вищої освіти.

Отже, базою літньої практики може бути заклад спеціальної освіти для дітей дошкільного або шкільного віку, заклад, який залучено до організації інклюзивного навчання, заклади, що надають освітні, корекційні та реабілітаційні послуги особам з порушеннями психофізичного розвитку.

Вибір бази практики здійснюється з урахуванням поточної ситуації та у відповідності до договорів про співпрацю між Академією і закладами освіти.

1.4. Організація та керівництво практикою

Саме проведення літньої практики сприяє занурення здобувачів освіти в професійну діяльність спеціального педагога, логопеда саме практика дозволяє створити умови максимально наближені до реальних і підготувати здобувача освіти майбутньої професійної діяльності, сформувані впевненість у вирішенні власних професійних завдань.

1. Цей вид практики проводиться у 2, 4, 6 семестрах навчання та складає 270 год (9 кредитів ECTS) за весь період навчання.

2. Під час практики здобувачі освіти знайомляться з базою практики, адміністрацією, педагогічним колективом. Вивчають особливості організації освітньо-розвиткової роботи у конкретному освітньому закладі, знайомляться зі специфікою роботи, вивчають нормативно-правові документи організації освітнього процесу у конкретному закладі та локальні нормативні документи.

3. Наступний блок видів робіт з літньої практики передбачає проведення здобувачами освіти спостереження за дітьми, роботою педагогічних працівників, залучених до надання освітньо-розвиткових послуг. Вивчення функціональних обов'язків і співвідношення їх до практичної діяльності педагогічних працівників.

4. Під час практики практики здобувачів освіти не тільки знайомляться з особливостями організації освітніх та корекційно-розвиткових послуг баз практики і літній період, але й поступово залучаються до проведення освітньо-розвиткової роботи з урахуванням власних можливостей, рівня підготовки та рекомендацій керівника практики від закладу.

Здобувачі освіти повинні провести по три освітньо-розвиткових заняття з дітьми, які є контрольними. До такого виду занять можуть бути віднесені дидактичні та рухливі ігри, виховні заходи, індивідуальні заняття, корекційні заняття та ін.. Керівник практики від кафедри або закладу освіти може надати рекомендації щодо проведення здобувачем освіти виду освітньо-розвиткового заняття, з урахуванням індивідуальних можливостей і рівня підготовки та обізнаності здобувача освіти з теретичними питаннями забезпечення освітньо-розвиткової роботи з дітьми з ООП.

У період практики особливо інтенсивно проходить процес формування професійних умінь і навичок, оскільки вона здійснюється в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності, і, фактично, являє собою організацію самостійної практичної діяльності, спрямованої на вирішення конкретних професійно-орієнтованих завдань.

Наприкінці практики здобувачі надають звітну документацію:

1. Оформлені належним чином конспекти та матеріали до контрольних заходів.
2. Звіт за результатами практики.
3. Відео-фрагменти створеного освітнього контенту

Відповідальність за загальний контроль практики покладається на керівника закладу вищої освіти. Безпосередню організацію практики та контроль за її проведенням в Академії здійснює завідувач практики, який за рішенням ректора може бути підпорядкований проректору з науково-педагогічної роботи.

Безпосереднє керівництво практикою здобувачів вищої освіти забезпечують викладачі-керівники практики.

Основним навчально-методичним документом, що регламентує діяльність здобувачів вищої освіти і керівників практики, є силабус практики.

Перед початком семестру наказом про організацію практики затверджується перелік баз практики та строки її проходження.

Викладачі-керівники практики здійснюють такі заходи:

- розробляють силабус практики відповідно до навчального плану, освітньо-професійної чи освітньо-наукової програми;
- розробляють графіки або плани практики;
- забезпечують проведення всіх організаційних заходів перед початком практики: настановчі конференції (ознайомлення практикантів із необхідною документацією: зміст практики, щоденник, методичні рекомендації тощо), інструктажі з техніки безпеки;
- перевіряють та оцінюють звітну документацію здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти під час проходження практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від викладача-керівника консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- виконувати всі завдання, передбачені силабусом практики;
- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки на базі практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно здати звітну документацію з практики.

1.5. Проведення літньої практики в дистанційному режимі

Враховуючи виклики сьогодення, літня практика може бути організована у синхронному та асинхронному дистанційному форматі. У синхронному дистанційному форматі проводиться настановча і звітна конференції, консультації керівників практики від кафедри зі здобувачами освіти і перевірка та обговорення виконаних завдань організовується у асинхронному режимі. Як правило, синхронне дистанційне навчання проводиться за допомогою

платформи Google Meet, ZOOM або інший узгоджений сервіс, асинхронне може проводитись у форматі найбільш зручному для здобувача та викладача (електронна пошта, телефонні консультації, інші ресурси, наприклад, Classroom).

Безпосереднє відвідування здобувачем освіти бази практики організовується в залежності від умов роботи закладу. Як правило, здобувач освіти підключається за допомогою визначених закладом освіти платформ до синхронного або асинхронного дистанційного навчання, переглядає відеоролики занять та консультації, приймає участь у засіданнях команди психолого-педагогічного супроводу, педагогічної ради, інших заходах. Відповідальність за організацію дистанційного відвідування здобувачем освіти бази практика покладається на керівника практики від освітнього закладу (бази практики). Керівник практики від кафедри може здійснювати оперативний контроль за відвідуванням здобувачем освіти бази практики.

На практиці у дистанційному форматі, послуговуючись матеріалами репозиторію та сайтом бібліотеки академії, освітніми платформами для дистанційного навчання, іншими інформаційно-ресурсними сервісами, бакалаври формують уявлення про особливості організації освітньо-розвиткової роботи з дітьми з ООП та накопичують практичний досвід надання такого виду освітніх послуг.

1.6 Методи навчання

Для ефективної організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності застосовується комплекс словесних, наочних та практичних методів навчання, що містять гносеологічний, логіко- змістовий, психологічний та педагогічний аспекти.

Окрім традиційних методів навчання (практичне заняття, бесіда, демонстрація, консультування, тренувальні вправи) з метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації: словесні (пояснення, бесіда); практичні

(опрацювання наукових досліджень, технології case-study, проблемно- пошукові, компетентнісно-орієнтовані); наочні (демонстрація, спостереження, ілюстрація).

2. За логікою передачі та сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі (проектні), творчі.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дидактична дискусія, «мозковий штурм», технології case-study, брейн-ринг, демонстраційні методи, практико-орієнтоване «занурення» у ситуацію, створення ситуації пізнавальної новизни.

1.7 Форма контролю і критерії оцінювання

Оцінювання здобутих компетентностей здобувачів освіти здійснюється відповідно до вимог кредитної трансферно-накопичувальної системи організації освітнього процесу. Форми контролю: поточний, підсумковий модульний, семестровий підсумковий. Оцінюються усні й письмові відповіді, доповіді, тести, контрольні роботи, практичні завдання, презентації, реферати, самостійна робота, залік/іспит відповідно до внутрішнього Порядку оцінювання здобутих компетентностей здобувачів освіти.

Перевірка та оцінювання знань здобувачів має кілька видів:

поточний контроль: перевірка виконаних завдань на базі практики, аналіз діяльності;

підсумковий контроль: перевірка звітної документації.

Після закінчення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та складають залік.

Бакалавру, який не виконав у повному обсязі завдань, передбачених програмою практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно, за умов, визначених адміністрацією академії (у вільний від

навчання час та в межах графіку освітнього процесу). Здобувач, який повторно отримав негативну оцінку з практики, відраховується з академії.

Оцінювання проходить згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Результати оцінюються за 100-бальною шкалою оцінювання ECTS .

При проведенні семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова оцінка з практики виставляється за результатами поточного контролю та підсумкового контрольного заходу. У цьому випадку результати як поточного, так і підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною шкалою кожен з ваговими коефіцієнтами відповідно 0,6 та 0,4.

Критерії якісного оцінювання результатів проходження практики

Оцінка	Критерії оцінювання
90-100	ставиться у випадку, якщо матеріали практики відповідають усім формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у встановлений термін; звітна документація представлена у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком здобувача освіти, а не ксерокопією чи дублюванням роботи іншої особи.
74-89	ставиться у випадку, якщо матеріали практики відповідають усім формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у встановлений термін, у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком здобувача освіти, а не ксерокопією чи дублюванням роботи іншої особи, але є недоліки та неточності.
60-73 бали	ставиться у випадку, якщо матеріали практики відповідають встановленим формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані пізніше встановленого терміну; матеріали практики є оригінальним авторським доробком здобувача освіти, а не ксерокопією чи дублюванням роботи іншої особи; матеріали практики представлені в неповному обсязі, наявні помилки, якщо здобувач за допомогою керівника практики спроможний виявити, але не завжди може виправити; здобувач не дотримувався всіх вимог до оформлення матеріалів практики.
35-59 балів	ставиться у тих випадках, якщо: матеріали практики не подані або подані частково; матеріали практики є дублюванням або ксерокопією матеріалів іншого здобувача освіти.
0-34	ставиться у випадку, коли здобувач освіти не виконав програму практики; здобувач освіти має пройти курс повторно

**Шкала оцінювання практики за семестр
(ECTS та національна):**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Шкала оцінювання при проведенні поточного контролю
2-й семестр**

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна
№ з/п	Види робіт	min-max*	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою	залік	
1.	Створення дидактичних матеріалів та наочних посібників (20б * 3 =60 б.)	12-20	0-11	незадовільно	Max 100 (k=0,4)	S_{заг}=0,6*S_{підс}+0,4*S/залік
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
2.	Звітня документація	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	добре		
			8-10	відмінно		
3.	Аналіз спостережень занять	20	0-11	незадовільно		
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
4.	Самостійна робота	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	Добре		
			8-10	Відмінно		
max 100 (k=0,6)						100

4-й семестр

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна
№ з\п	Види робіт	min-max*	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою	залік	
1.	Відеоматеріали (3x20= max 60)	7-20	0-7	незадовільно	Max 100 (k=0,4)	S_{заг}=0,6*S_{підс}+0,4*S/залік
			8-10	задовільно		
			11-13	добре		
			13-15	відмінно		
2.	Звітня документація	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	добре		
			8-10	відмінно		
3.	Дидактичні та наочні посібники	12-20	0-11	незадовільно		
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
4.	Самостійна робота(аналіз роботи бази практики та однокласниць)	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	Добре		
			8-10	Відмінно		
max 100 (k=0,6)						100

6-й семестр

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна
№ з\п	Види робіт	min-max*	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою	залік	
1.	Відеозаняття (3x20= max 60)	7-20	0-7	незадовільно	Max 100 (k=0,4)	S_{заг}=0,6*S_{підс}+0,4*S/залік
			8-10	задовільно		
			11-13	добре		
			13-15	відмінно		
2.	Звітня документація	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	добре		
			8-10	відмінно		
3.	Дидактичні та наочні посібники	12-20	0-11	незадовільно		
			12-14	задовільно		
			15-17	добре		
			18-20	відмінно		
4.	Самостійна робота(аналіз роботи бази практики)	10	0-2	незадовільно		
			3-4	задовільно		
			5-7	Добре		
			8-10	Відмінно		
max 100 (k=0,6)						100

2. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

2.1 Зміст практики

Літня педагогічна практика для майбутніх учителів-логопедів та корекційних педагогів спрямована на закріплення теоретичних знань і формування практичних умінь у роботі з дітьми, які мають особливі освітні потреби (ООП). З урахуванням специфіки літнього періоду, базами для практики можуть бути як заклади дошкільної освіти, так і школи, навчально-реабілітаційні центри, інклюзивно-ресурсні центри та організації громадського спрямування, що працюють із дітьми та дорослими з порушеннями психофізичного розвитку. У рамках дистанційного навчання студенти мають змогу здійснювати роботу у синхронному форматі через відеоконференції або в асинхронному форматі, створюючи освітній відеоконтент.

Організація роботи під час літньої практики включає кілька ключових завдань:

По-перше, студенти ознайомлюються з особливостями функціонування закладів, де вони проходили практику. Це передбачає детальне вивчення організаційної структури, основних завдань і функцій фахівців, які працюють із дітьми з ООП. Особлива увага приділяється вивченню обов'язків логопеда, корекційного педагога, практичного психолога, асистента вчителя, асистента вихователя, а також специфіці їхньої взаємодії з дітьми та їхніми батьками. Майбутні педагоги мають зануритися в процес планування занять, аналізувати вже існуючі програми та адаптувати їх відповідно до потреб дітей із різними нозологічними групами.

По-друге, під час практики студенти мають можливість не лише спостерігати за роботою досвідчених фахівців, але й активно переймати їхній досвід. Це включає участь у підготовці корекційно-розвивальних занять, виготовленні дидактичних матеріалів, розробці ігрових вправ, адаптованих до вікових та індивідуальних особливостей дітей. Робота передбачає врахування

особливостей інтелектуального, мовленнєвого та психофізичного розвитку кожної дитини, а також аналіз ефективності обраних методів та прийомів.

Особлива увага приділяється підготовці корекційно-розвивальних занять. Студенти розробляють конспекти занять із урахуванням конкретної нозології дітей, створюють необхідний діагностичний, стимульний та корекційний матеріал. Вони проводять заняття в синхронному режимі через відеоконференції, або, за необхідності, створюють відеоматеріали для занять, які використовуються в асинхронному форматі. У такому випадку студенти мають підготувати детальні інструкції для батьків, щоб вони могли реалізувати ці заняття вдома.

Літня практика також передбачає здійснення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з ООП. Майбутні фахівці проводять заняття, документуючи спостереження щодо змін у розвитку навичок та поведінки. Важливим етапом є складання висновків за результатами роботи: студенти аналізують рівень сформованості навичок у дітей, оцінюють ефективність взаємодії та розробляють перспективний план роботи, спрямований на подальший фізичний та психічний розвиток дитини.

Ще одним важливим аспектом є робота з батьками. Студенти готують рекомендації щодо організації навчального процесу вдома, створення сприятливих умов для розвитку мовлення, фізичних і когнітивних навичок дитини. Консультації можуть проводитися як у синхронному форматі (відеозустрічі), так і в асинхронному (створення письмових рекомендацій або відеоінструкцій).

Для закріплення отриманих знань та навичок студенти також беруть участь у розробці освітнього контенту. Це включає створення дидактичних ігор, рухливих вправ, фізкультхвилинок та інших корекційно-розвивальних матеріалів. Усі матеріали мають бути адаптовані до конкретних потреб дітей та відповідати профілю роботи закладу.

Літня практика є важливим етапом професійного становлення, оскільки дозволяє студентам розвивати компетенції, необхідні для роботи з дітьми з

ООП, набувати досвіду комунікативної взаємодії з дитиною, її сім'єю та іншими фахівцями. Усі завдання виконуються під керівництвом керівників практики, які допомагають студентам орієнтуватися у складних ситуаціях та вдосконалювати професійні навички.

Завдання педагогічної практики рівномірно розподіляються протягом терміну проходження і відображаються в індивідуальних планах студента.

Починається педагогічна практика з **настановчої конференції**, під час якої студентів знайомлять з терміном проведення практики, з метою, завданнями та змістом; даються зразки звітної документації та деякі методичні поради щодо складання індивідуального плану педпрактики, вивчення спеціальної літератури.

Після проходження педагогічної пропедевтичної практики проводиться **підсумкова конференція**.

Навчальні завдання впродовж літньої практики розподіляють таким чином у 2,4,6 семестрах.

I-II тиждень практики – знайомство з навчальною установою, бесіда із адміністрацією закладу, методистами та вчителями-логопедами вчителями-дефектологами. Аналіз навчальних програм. Проведення педагогічного спостереження за роботою та досвідом фахівців бази практики, відвідування та аналіз корекційних занять та уроків (в синхронному або асинхронному форматах), за можливості взаємодія з дітьми та батьками (в синхронному та асинхронному форматах). Визначення конкретного змісту роботи кожного студента, розробка дидактичних ігор та наочних посібників для обстеження дітей; підготовка схем психолого-педагогічної характеристики дитини.

III-IV тиждень практики – проведення з дітьми елементів корекційної роботи, або повноцінних корекційних занять (в синхронному та/або асинхронному режимах за допомогою відео-контенту). Створення дидактичних та рухових ігор, конспектів занять, інформаційних матеріалів для батьків дітей з ООП (в межах програми конкретної вікової групи та нозології дітей).

Виготовлення наочних посібників і дидактичних матеріалів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами

Зміст діяльності практикантів посеместрово

2 семестр

Літня практика на першому курсі навчання присвячена ознайомленню студентів із базовими аспектами організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) в літній період.

Літня практика студентів включає пасивні (спостереження за поведінкою та емоційними проявами різних категорій дітей, особливостями роботи корекційного педагога та вчителя-логопеда та його взаємодії з іншими фахівцями спеціальної освітньої установи, вивчення документації закладу тощо) і активні (проведення студентами під керівництвом фахівців окремих елементів корекційної роботи, підбір та виготовлення студентами методичних матеріалів, а також інформаційних стендів) форми роботи.

Головне завдання практики у цьому семестрі - вивчення особливостей організації роботи з дітьми з ООП у літній період. У рамках цього етапу студенти:

1. Ознайомлюються з обов'язками та функціями фахівців, які працюють у закладах дошкільної освіти, школах, навчально-реабілітаційних центрах або інклюзивно-ресурсних центрах. До цього входить:

- детальне вивчення планів роботи логопеда / корекційного педагога, асистента вихователя, асистента вчителя;

- вивчення процесу планування роботи й підготовки до занять;

2. Переймають досвід фахівців, спостерігаючи за проведенням корекційно-розвивальних занять із дітьми різних нозологічних груп (в синхронному та асинхронному форматах):

- аналізують методики, які використовуються для роботи з дітьми, що мають інтелектуальні, мовленнєві або психофізичні порушення;

- беруть участь у підготовці матеріалів до занять (дидактичних

посібників, ігрового обладнання);

- за можливості, виконують роль асистента під час проведення занять.

3. Самостійно готують корекційно-розвивальні матеріали відповідно до індивідуальних потреб дітей із ООП, співпрацюючи з фахівцями закладу:

- створюють власні дидактичні матеріали (картки, плакати, роздатковий матеріал) для роботи з дітьми;
- виготовляють наочні посібники, які залишають у закладі для подальшого використання.

4 семестр

Літня практика на другому курсі навчання присвячена апробації власних можливостей організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) в літній період. Здобувачі освіти працюють над розвитком своїх творчих здібностей у контексті створення освітнього контенту для дітей із різними нозологічними групами.

Літня практика студентів включає пасивні (спостереження за поведінкою та емоційними проявами різних категорій дітей, особливостями роботи корекційного педагога та вчителя-логопеда та його взаємодії з іншими фахівцями спеціальної освітньої установи, вивчення документації закладу тощо) і активні (проведення студентами окремих елементів корекційно-розвиткової роботи, підбір та виготовлення студентами методичних матеріалів, а також інформаційних стендів) форми роботи.

Головне завдання практики у цьому семестрі - розробка освітнього контенту (дидактичних та рухливих ігор) з урахуванням особливостей розвитку дітей для бази практики. У рамках цього етапу здобувачі освіти:

1. Розробляють та впроваджують окремі елементи програм психолого-педагогічного супроводу, враховуючи потреби дітей із порушеннями інтелектуального, мовленнєвого та психофізичного розвитку:

- створюють дидактичні ігри та вправи, що сприяють розвитку мовлення, мислення, моторики;

- розробляють та проводять фізкультхвилинки, дидактичні та рухливі ігри (в синхронному та/або асинхронному режимах у відеоформаті, забезпечуючи детальні інструкції для дітей і батьків);

- розробляють ігрові матеріали, які сприяють розвитку соціальних і комунікативних навичок у дітей.

2. Готують плани-конспекти занять:

- розробляють тематичні заняття, адаптовані для дітей із різними нозологіями;

- забезпечують матеріалами, що стимулюють розвиток пізнавальних процесів, мовлення, уваги та пам'яті.

3. Проводять консультації для батьків, спрямовані на допомогу у створенні сприятливих умов для навчання вдома (в синхронному та/або асинхронному режимах у вигляді інформаційних стендів, інфографіки, відеороликів тощо):

- пояснюють, як організувати навчальний простір вдома;

- дають рекомендації щодо вправ, які сприяють покращенню фізичного й психічного стану дитини.

У дистанційному форматі студенти розробляють матеріали для онлайн-консультацій та створюють відеоуроки для роботи батьків із дітьми вдома.

6 семестр

Літня практика на третьому курсі навчання присвячена власне організації та проведенні освітньої, корекційної, розвиткової діяльності з особами з психофізичними порушеннями в літній період. Фокус шостого семестру полягає на самостійній розробці і реалізації корекційно-розвивальної програми для роботи.

Головне завдання практики у цьому семестрі - розробка освітнього контенту (корекційних занять) з урахуванням особливостей розвитку дітей для бази практики. У рамках цього етапу здобувачі освіти:

1. Проводять корекційно-розвиткову роботу із дітьми та дорослими (в

синхронному та/або асинхронному форматах):

- діагностують рівень розвитку перед початком роботи;
- розробляють конспекти занять для індивідуальних та групових корекційних занять, що враховують специфіку віку та нозології;
- проводять заняття у синхронному (відеоконференція) або асинхронному режимі (створюють відеоматеріали для самостійного виконання завдань вдома).

2.Складають висновки за результатами своєї роботи:

- описують особливості комунікативної взаємодії з дитиною;
- аналізують зміни у рівні сформованості навичок дитини;
- розробляють перспективний план подальшої роботи, спрямований на розвиток мовленнєвих, когнітивних та соціальних навичок.

3.Проводять консультації для батьків спрямовані на допомогу у створенні сприятливих умов для навчання вдома (в синхронному та/або асинхронному режимах у вигляді інформаційних стендів, інфографіки, відеороликів тощо):

- надають рекомендації з організації навчання вдома;
- розробляють поради щодо підтримки фізичного та психічного розвитку дитини.
- Створення завершального корекційного контенту, який включає ігрові завдання, спрямовані на закріплення отриманих навичок; відеоуроки та інструкції для батьків; матеріали для продовження роботи дитини після завершення практики.

2.2 Загальні методичні рекомендації щодо проходження літньої практики

Завдання практики умовно можна розділити на три основні тематичні блоки.

Перший блок стосується проведення аналізу бази практики, а саме: визначення профілю, освітньої програми, за якою працює заклад, які освітні послуги надає, з'ясувати, хто входить до команди забезпечення освітньої

діяльності. Для цього слід проаналізувати які категорії педагогічних працівників є у закладі освіти, визначити їх функціональні обов'язки, з'ясувати сутність взаємозв'язку між педагогами під час організації освітньо-розвиткової роботи.

Для того щоб здобувачі освіти розуміли організаційні аспекти роботи освітнього закладу їм слід ознайомитись з Класифікатором професій, Типовими посадовими інструкціями педагогічних працівників закладу освіти, вивчити розділ сайту Інституту модернізації змісту освіти щодо діючих освітніх програм, підручників та інших методичних матеріалів, які забезпечують і регулюють якість надання освітньо-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами.

Другий умовний тематичний блок завдань Передбачає проведення спостережень і аналізу за освітньо-розвитковою роботою з дітьми з особливими освітніми потребами

Особливості проведення спостереження і аналізу пояснюються керівниками практики під час проведення консультацій. Схеми проведення аналізу освітньо-розвиткових занять наведено у додатках. Під час проведення спостережень за дітьми, в першу чергу, рекомендуємо звертати увагу на особливості їх поведінки, ступінь мовленнєвої активності, контактності та розуміння зверненого висловлювання. При виконанні цих завдань здобувачами освіти, рекомендуємо практикантам послуговуватись схемою психолого-педагогічної характеристики на дитину.

Третій умовний блок завдань передбачає створення конспектів освітньо-розвиткового заходів з дитиною з ООП та їх проведення. Складання конспекту і проведення підпорядковується загальнодидактичним принципам організації освітньо-розвиткової роботи, методичним засадам, з урахуванням типу провідної діяльності дитини, її вікових і індивідуальних особливостей.

Далі у тексті методичних рекомендацій наведемо посилання на електронні ресурси, які прийдуть на допомогу здобувачам освіти під час

виконання завдань пропедевтичної практики, зазначених у силабусі до освітнього компоненту і у розділі 1.4 цих методичних рекомендацій.

На сайті Інституту модернізації змісту освіти можна ознайомитись з дійсними освітніми програми, підручниками та знайти додаткові інформаційні матеріали щодо нормативно-правового забезпечення освітньо-розвиткового процесу

Доступ до класифікатора професій можна отримати за посиланням нижче

З прикладами реальних посадових інструкцій педагогічних працівників можна ознайомитись за посиланням нижче

У дистанційному форматі проведення практики для аналізу освітньої роботи рекомендуємо використовувати відеоматеріали Дитячого онлайн-садка НУМО (посилання нижче)

При підготовці власних освітніх проєктів (конспектів контрольних заходів), особливо якщо вони будуть проводитись в дистанційному форматі та з використанням технічних засобів навчання і інформаційно-комп'ютерних технологій, рекомендуємо скористуватися матеріалами сайту learning.ua (посилання нижче)

2.3. Загальнодидактичні принципи організації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із порушеннями психофізичного розвитку

Корекційна робота з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП), зокрема з порушеннями психофізичного розвитку, спрямована на підтримку їхнього гармонійного розвитку та максимальне наближення до рівня їхніх однолітків. Основною вимогою до такої роботи є послаблення проявів порушень і розвиток збережених функцій дитини. Корекційний процес

базується на принципах комплексного підходу, що включає педагогічний, психологічний, медичний, фізичний та соціальний аспекти.

Принципи організації корекційної роботи

Корекційна робота має ґрунтуватися на ідеї розвитку збережених функцій дитини. Для цього необхідно враховувати характер порушення, індивідуальні особливості кожної дитини, а також її потенційні можливості. Рання початок корекційної роботи є важливим елементом, оскільки він забезпечує більшу ефективність розвитку навичок і компенсаторних механізмів.

Зміст корекційної роботи повинен відповідати не лише віковим можливостям дитини, а й її психофізичному стану. Наприклад, для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку акцент робиться на розвиток практичного мислення, наочно-образного сприйняття та елементарних соціальних навичок.

- Принцип перший - єдність корекції і розвитку. Це означає, що рішення про необхідність корекційної роботи приймається тільки на основі психолого-педагогічного аналізу внутрішніх і зовнішніх умов розвитку дитини.

- Принцип другий - єдність вікового і індивідуального в розвитку. Це означає індивідуальний підхід до дитини в контексті його вікового розвитку. Корекційна робота має бути орієнтована на деякий зразок, норму розвитку, але не повинна своєю метою ставити "підгонку" під цей орієнтир кожної дитини саме зараз, в даний момент. Орієнтир припускає широке поле пошуку і діяльності, як в просторі можливостей дитини, так і в часі їх актуалізації.

- Принцип третій - єдність діагностики і корекції розвитку. Завдання корекційної роботи можуть бути зрозумілі і поставлені тільки на основі повної діагностики і оцінки найближчого імовірного прогнозу розвитку, який визначається виходячи із зони найближчого розвитку дитини. Корекція і розвиток взаємообумовлені. Діяльність, спрямовану на рішення завдань психологічної корекції, можна назвати діагностико-коррекційною або діагностико-розвиваючою роботою.

- Принцип четвертий – діяльнісний принцип здійснення корекції. Цей

принцип ґрунтований на визнанні того, що саме активна діяльність самої дитини є рушійною силою розвитку, що на кожному етапі існує так звана провідна діяльність, найбільшою мірою сприяюча розвитку дитини в цьому періоді онтогенезу, що розвиток будь-якої людської діяльності вимагає спеціального формування (А.Н. Леонтьєв, П.Я. Гальперин, С.Л. Рубінштейн).

Принцип п'ятий - комплексного використання методів і прийомів корекційно-педагогічної діяльності. У корекційній діяльності слід застосовувати сукупність способів і засобів, методів і прийомів, що враховують і індивідуально-психологічні особливості особистості, і соціальні умови, і рівень матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення педагогічного процесу, і підготовленість педагогів до його здійснення. Ефективність методик залежить від логіки їх використання, послідовності застосування педагогічних методів і корекційних прийомів, поетапності впливу на свідомість підлітка, його емоційно-вольову сферу, залучення його до активної індивідуальної або групової діяльності з однолітками або дорослими.

Принцип шостий - інтеграції зусиль найближчого соціального оточення. Дитина не може розвиватися поза соціальним оточенням. Відхилення в її розвитку і поведінці зумовлюються не тільки особливостями пси-хофізіологічного стану, але й впливами батьків, друзів і однолітків, педагогічного й учнівського колективів. Відхилення в поведінці дитини значною мірою є наслідком її відносин з найближчим оточенням, спільної діяльності і спілкування, міжособистісних контактів з соціумом. У зв'язку з цим корекційна робота з вихованцем без співпраці з батьками або іншими дорослими, без опори на взаємини з однолітками виявляється безрезультатною або недостатньо ефективною.

Під час корекційної роботи важливо створити умови для розвитку дитини як цілісної особистості. Це включає:

- залучення фахівців різного профілю (психологів, логопедів, реабілітологів);
- поєднання корекційної роботи з лікувально-профілактичними заходами;

- організацію трудової підготовки та позакласної роботи.

Корекційна робота є процесом підтримки, який сприяє розвитку потенціалу кожної дитини, її адаптації до соціального середовища та формуванню навичок, необхідних для самостійного життя.

Корекційна робота має здійснюватися у сприятливому середовищі, яке враховує особливості дітей із порушеннями розвитку. У початковому етапі важливо забезпечити дитину засобами, які допоможуть їй сприймати світ більш усвідомлено: яскраві наочні матеріали, ігрове обладнання, сенсорні панелі. Наприклад, для розвитку уявлення про форму предметів можна використовувати різнокольорові блоки Дьенеша, набори геометричних фігур, конструктори типу LEGO.

Для молодших дітей ефективним є застосування методики, яка поєднує наочний образ, слово і практичні дії. Наприклад, завдання можуть бути спрямовані на розпізнавання кольорів і форм через гру, створення аплікацій, конструювання за схемами.

З дітьми старшого віку слід працювати над розвитком абстрактного мислення, формуванням причинно-наслідкових зв'язків. Наприклад, у рамках занять із математики можна навчати розв'язання простих задач, що спираються на життєві ситуації, використовуючи зображення або предмети.

Діти з низькою працездатністю вимагають адаптації навантажень: короткі заняття з частими перервами та зміною виду діяльності. Наприклад, після виконання завдань із письма варто запропонувати їм фізкультхвилинку або гру на розвиток уваги.

У роботі з дітьми, які мають порушення мовлення (дислексія, дисграфія), потрібно зосередитися на комплексному підході, що включає розвиток сенсомоторних реакцій, тренування орієнтації в просторі та часу, а також корекцію звуковимови.

Для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку завдання мають бути максимально конкретними та спрямованими на розвиток практичних навичок. Наприклад:

- Розвиток сенсорного сприйняття через ігри з текстурами («Відчуй на дотик», «Знайди пару»).

- Використання конструктора для моделювання предметів за зразком.

- Завдання на порівняння предметів за однією або кількома ознаками, наприклад, за кольором, формою або розміром.

Для розвитку мовлення логопедична робота може включати вправи на звуконаслідування, роботу над правильністю артикуляції, формування зв'язного мовлення через ігрові завдання.

Взаємодія з батьками є ключовим компонентом успішної корекційної роботи. Батькам необхідно допомогти зрозуміти потреби дитини, навчити їх методам підтримки вдома. Це включає регулярні консультації, створення індивідуальних рекомендацій, проведення вебінарів і тренінгів.

Роботу з батьками можна організувати у кількох напрямках:

1. **Психологічна підтримка:** допомога у прийнятті особливостей дитини, навчання стратегіям подолання стресу.

2. **Освітні консультації:** пояснення методів навчання, демонстрація занять, які можна проводити вдома.

3. **Сімейна терапія:** залучення батьків до спільної роботи з дитиною, створення позитивного емоційного середовища.

Для проведення таких заходів можна використовувати Zoom, Google Meet для синхронних зустрічей, або записувати відеоуроки з покроковими інструкціями.

Корекційна робота з дітьми з особливими освітніми потребами є не просто педагогічним завданням, а глибоко гуманним і суспільно значущим процесом. Вона спрямована не лише на подолання труднощів у розвитку дитини, але й на створення умов, у яких кожна дитина може відчувати себе цінною частиною світу, незалежно від своїх особливостей.

Це діяльність, яка вимагає високої компетентності, терпіння та щирого розуміння унікальності кожної дитини. Вона охоплює не лише інтелектуальний, але й емоційний, фізичний і соціальний розвиток. Завдяки злагодженій роботі

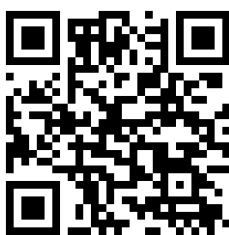
педагогів, логопедів, психологів, батьків і суспільства в цілому корекційна допомога стає мостом до повноцінного життя для тих, хто цього найбільше потребує.

Корекційна робота показує, що розвиток можливий навіть у складних умовах. Вона є прикладом сили людської віри в те, що кожна дитина має свій потенціал, який можна розкрити за допомогою правильно організованої підтримки. Ця праця нагадує нам, що кожен має право на можливість навчатися, розвиватися та бути щасливим.

2.4. Освітні платформи та інструменти для роботи

У сучасній педагогічній практиці активно використовуються цифрові платформи та програмне забезпечення для створення корекційного контенту. Наприклад:

Програми для організації дистанційного навчання та збереження навчальних матеріалів.

Google Classroom

Microsoft Teams

Moodle

Програми для створення візуально насичених дидактичних матеріалів та інтерактивних занять, які сприяють розвитку пам'яті, уваги, мислення

С

anva

LearningApps

Kahoot

Quizlet

Додатки, які допомагають у логопедичній роботі, розвиваючи мовлення дітей.

SpeechBlubs

LanguageTherapy Lite

Додатки для організації роботи педагогів і планування заходів у команді.

Trello

Asana

ПІСЛЯМОВА

Літня практика передбачена навчальним планом підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 016.02. Спеціальна освіта. Корекційна психопедагогіка і 016.01 Спеціальна освіта. Логопедія. Практика націлена на ознайомлення здобувачів освіти з практичними аспектами роботи закладів освіти і надання освітньо-розвиткових послуг особам з порушеннями психофізичного розвитку.

Педагогічна практика є невіддільною частиною підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти, відіграючи ключову роль у формуванні їхніх професійних компетентностей. Вона є ключовим елементом професійної підготовки вчителів, оскільки саме під час практичних занять здобувачі педагогічної освіти мають змогу застосовувати теоретичні знання. Завдяки якісній практиці майбутні фахівці розвивають свої компетенції, здобувають уявлення про професію корекційного педагога.

В. А. Сухомлинський розглядав педагогічну практику не тільки як засіб формування професійних умінь і навичок, а й як засіб креативного закріплення знань. К. Д. Ушинський писав, що метод викладання можна засвоїти з книг або зі слів викладача, але отримати навик використання цього методу можна тільки тривалою практикою.

Методичні настанови містять огляд деяких теоретичних питань організації освітнього процесу, що допоможе здобувачам освіти зрозуміти основні дидактичні принципи та усвідомити сутність корекційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Автори сподіваються, що запропоновані методичні рекомендації допоможуть здобувачам освіти у виконанні завдань, передбачених планом практики та сприятимуть формуванню програмових результатів навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Т., Невмержицька О. Основи корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник. 2-ге видання, доп. і переробл. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. 324 с.
2. Антосюк О. Використання елементів М. Монтесорі у роботі з розумово відсталими дітьми. Біла Церква, 2011. 54с
3. Блеч Г. Упровадження змісту корекційно розвивального навчання з розвитку мовлення в спеціальних дошкільних навчальних закладах для розумово відсталих дітей. Новітні тенденції сучасної педагогіки та психології: Матеріали міжнар. наук. практ. конференції. Київ: ГО «Київська науково-практична організація педагогіки та психології», 2014. С. 29–33.
4. Боряк О. В. Діагностика, формування та корекція мовленнєвої діяльності дітей із порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку: теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 508 с.
5. Брембаті Ф. Специфічні розлади дитини та процес навчання. практичні рекомендації для батьків і педагогів. Харків: Ранок, 2019. 160с.
6. Вступ до спеціальності “Корекційна освіта” : навч.посіб./ укл.: О.В. Колишкін.- Суми :Університетська книга, 2015. 392с.
7. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009, 308 с. <http://science.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/7/2014/02/Gavrilov.pdf>
8. Гаяш О. В. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
9. Дитина з особливими освітніми потребами: медичні та психолого-педагогічні аспекти розвитку, навчання і виховання: навч.-метод. посібник. / укладачі: Бойчук Ю.Д., Сіліна Г.О. та ін. [За заг. ред. Покроєвої Л.Д.]. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2012. 290 с.
10. Золотоверх В. Ігротерапія як засіб подолання порушень у дітей з особливостями психофізичного розвитку. *Дефектологія*, 2004. № 4. С. 18 - 22.
11. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта» : Навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2015. 392 с.
12. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.]. Київ : «АТОПОЛ», 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

- 13.Корекційно-профілактична робота в дошкільній освітній установі: збірник ігор і вправ / укладач – О. А. Тельна. Харків: Стиль-издат, 2018. 214 с.
- 14.Кузьминський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : Підручник. Київ : Знання, 2017. 447 с.
- 15.Лозова В. І., Троцько А. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. для студентів пед. навч. закладів. Харків, 2002. 400с.
- 16.Миронова С.П. , О.В.Гаврилов, М.П.Матвєєва Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / За заг. ред. С.П.Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
<https://studfile.net/preview/2299622/>
- 17.Михайлова А. І., Кушнарєнко Е. М., Губанова Н. В. Організація роботи з дітьми різновікових груп: Методичний посібник для вихователів дошкільних закладів. Харків : Видавництво «Ранок», 2008.
- 18.Навчання та виховання дітей із порушеннями інтелекту :навч.-метод. посібник для студ., що навч. за галуззю 01 Освіта зі спец. 016 Спец. освіта. / Укладач В. В. Тарасова. Харків : «Стиль-издат», 2016. 118 с.
- 19.Основи діагностичної діяльності корекційного педагога в роботі з дітьми з комплексними порушеннями розвитку: навчально-методичний посібник / авт.: Чеботарьова О.В., Гладченко І.В., Ярмола Н.А. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019.
http://ispukr.org.ua/?p=5105#.XjrCi_kzbiU
- 20.Пахомова Н. Г. Спеціальна педагогіка з історією : навч. посіб. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2012. 280 с.
- 21.Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі Харківська гуманітарно-педагогічна академія" Харківської обласної ради
- 22.Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : затв. наказом МОНУ від 08.04.93. № 93 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 30.04.93 за № 35. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>. 22. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
- 23.Прядко Л. О., Фурман О. О. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : метод. посіб. Суми : РВВ СОІППО, 2015. 112 с.
- 24.Психолого-педагогічний інструментарій діагностики дітей дошкільного віку : навч.-метод. посібн. / за заг. ред. М. В. Роганової. Харків: ФОП Фімільянов, 2018. 322 с.

25. Романчук О. Неповносправна дитина в сім'ї та в суспільстві. Львів, 2008. 334 с.
26. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова Ч.І, 2007. 206 с.
<https://www.twirpx.com/file/1566406/>
27. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова. Ч.ІІ, 2007. 186 с.
<https://studfile.net/preview/2299621/>
28. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
<http://aqce.com.ua/download/publications/502/455.pdf/>
29. Хохліна О.П. Корекційно-розвивальна робота в спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку: теоретичний аспект проблеми. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: 36 наукових праць*. Київ: Університет "Україна", 2004. 448 с.
30. Шульженко Д. Аутизм - не вирок. Львів : Кальварія, 2010. 218 с.

Інформаційні ресурси

31. Інститут спеціальної педагогіки та психології ім. Миколи Ярмаченка. Е-ресурси. <https://ispukr.org.ua/?cat=16>
32. Міністерство освіти і науки України. Інклюзивне навчання. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
33. Інклюзія без кордонів / Inclusion without Borders. https://m.facebook.com/groups/InclusionUA/?refid=18&__tn__=C-R&paipv=0&eav=AfYjP_mpJiGFz1wxfgm8WKsRm5KUse3JJk5_i6ziJWyNKmv-3mb7RwRmAbdkOsXkW1Q
34. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://nbuv.gov.ua/>
35. Бібліотека ХГПА. <https://biblhgpa.jimdofree.com/>

Зразок оформлення титульного листа документації по практиці

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ДОКУМЕНТАЦІЯ

З літньої пропедевтичної волонтерської (безвідривної) практики
у комунальному закладі «Дошкільний навчальний заклад
(ясла-садок) № 374 комбінованого типу «Ясочка»
Харківської міської ради»

студентки _____
факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії
освітнього рівня бакалавр
спеціальність 0.16 спеціальна освіта
кваліфікація: вихователь дітей з вадами психо-фізичного розвитку,
дефектолог
I курс, 111 СО група

Викладач-керівник практики _____

Харків, 2020.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ ПЕДАГОГА

1. Тема, мета, обладнання.
2. План заняття.
3. Форми організації діяльності дітей на занятті.
4. Розвиток мислення та інших пізнавальних функцій на занятті.
5. Керівництво розвитком мовлення на занятті (наявність спеціальних прийомів і ситуацій розвитку мови, використання природних ситуацій для розвитку мови).
6. Мовленнєва активність дітей на занятті.
7. Відповідність запрограмованим освітнім цілям заняття.
8. Реалізація виховних завдань на занятті.
9. Відповідність використаного дидактичного матеріала визначеній меті заняття.
8. Результативність заняття.
9. Педагогічні висновки, побажання до вдосконалення заняття.

Форма детального конспектування заняття, проведеного вчителем-логопедом та його аналіз

Тема, цілі, обладнання, лексика.

Діяльність логопеда.

Діяльність дітей - записуються етапи заняття, всі методи і прийоми, питання і завдання, коротко висвітлюється зміст оповідання логопеда і т.п. записуються відповіді дітей, їх участь або неучасть в роботі, позитивні моменти і недоліки в діяльності дітей.

Висновки робляться у формі аналізу заняття (схема аналізу).

Схема аналізу логопедичних занять у ДОЗ компенсуючого типу

Загальні відомості про заняття

1. Дата, група, форма заняття, П.І.Б. логопеда, кількість дітей на занятті, місце проведення заняття, яке заняття за розкладом в цей день.
2. Тема заняття, її відповідність календарно-тематичному плануванню і програмі. Місце даного заняття в системі занять по темі (розділу).
3. Тип і структура заняття: індивідуальне, фронтальне, підгрупове; на етапі постановки звуку, автоматизації, диференціації; в перший, другий, третій період. Забезпечення цілісності та завершеності заняття.
4. Цілі заняття: корекційно-освітні, корекційно-розвивальні, корекційно-виховні. Їх відповідність темі, змісту заняття, складу дітей. Конкретність формулювання (чи немає зайвої узагальненості, наприклад: «розвивати мислення, мову, пам'ять»?).

Зміст заняття

1. Відповідність теми, мети і змісту заняття, мовного матеріалу програмі, перспективним планам роботи, віку дітей групи. Єдність корекційних, освітніх і виховних завдань.
2. Які формувалися вміння, навички, уявлення і т.д.? Обсяг досліджуваного матеріалу (чи немає перевантаження).
3. Достатність використання змісту матеріалу в виховних цілях. Розвиток моральних, естетичних якостей, патріотизму, працьовитості і т.п.
4. Корекційна спрямованість заняття: корекція сприйняття, мовлення, мислення, пам'яті і т.д.

Організація заняття

1. Зовнішній вигляд дітей.
2. Підготовка дітей до майбутньої роботи, мобілізація їх уваги, мотивація діяльності.
3. Естетичність обстановки і устаткування заняття.

4. Якість дидактичного матеріалу (демонстраційного і роздаткового) і його доцільність.

Структура заняття

1. Основні етапи заняття, їх взаємозумовленість і логічна послідовність.
2. Тривалість всього заняття і його етапів.
3. Чіткість переходу від одного етапу заняття до іншого.
4. Відхилення від конспекту заняття, їх причини.

Методична сторона заняття

1. Різноманітність використаних методів і прийомів, їх взаємозв'язок і обумовленість.
2. Прийоми мотивації, залучення уваги, забезпечення емоційного комфорту і зацікавленості.
3. Прийоми активізації пізнавальної діяльності (використання засобів наочності, навідні і підказуючі питання, створення проблемних ситуацій)
4. Поєднання індивідуальної і фронтальної роботи.

Характеристика професійних умінь логопеда

1. Уміння встановити контакт з групою дітей.
2. Педагогічний такт.
3. Уміння досягти поставлених на занятті цілей.
4. Зовнішній вигляд логопеда.
5. Мова логопеда: доступність, логічність, емоційність, стислість, дикція; сила голосу, його модулювання та інтонаційна виразність.

Якість роботи логопеда

1. Контроль над промовою дітей (вимова, словниковий запас, граматична будова).
2. Виявлення помилок і труднощів, вміння успішно вивести дитину зі скрутного становища і надання допомоги, її ефективність.
3. Досягнення цілей, виконання плану заняття.
4. Корекційно-виховне і корекційно-розвивальне значення заняття.

Висновки і пропозиції

1. Що цінного з даного заняття ви можете використовувати в своїй практиці?

Орієнтовна форма запису відвіданих занять в щоденнику практики

Дата

Група

Логопед (вихователь)

Тема заняття

Цілі заняття

Устаткування, наочність

Структура заняття (етапи)	Зміст заняття, види робіт, методи, прийоми	Коментарі, зауваження до діяльності педагога, дітей
1. Вітання логопеда 2. Оголошення теми заняття 3. Основна частина заняття 4. Заключення заняття		

Приклад конспекту індивідуального логопедичного заняття

(середня група)

Діагноз: ЗНМ 2р.ж.

Тема: Весела подорож язичка і пальчиків

Мета: розвивати рухливість артикуляційних органів, дрібну моторику технікою «Пальцевий живопис», фонематичне сприймання, силу голосу та зв'язне мовлення. Збагачувати активний та пасивний словник. Формувати уміння узгоджувати між собою слова в граматичних категоріях. Виховувати самостійність, допитливість, інтерес до заняття.

Хід заняття

1. Організаційний момент:

Повідомлення теми і мети заняття.

2. Основна частина:

Артикуляційна гімнастика:

(Логопед пропонує сісти перед дзеркалом)

Сідаймо перед дзеркалом,

В нього подивімся.

Підморгнем хитренько,

Потім- усміхнімся.

Та й почнемо старанно із дзеркалом заняття.

Вправа «Усмішка» (затримати губи в посмішці, ховаючи зубки)

Рожеві губки посміхаються, біленькі зубки ховаються.

Вправа «Хоботок» (витягнути губи вперед і утримувати в такому положенні кілька секунд)

Витягни губи, зроби хоботок.

Будеш, як бджілка, шукати медок.

Почергове виконання вправ «Усмішка» - «Трубочка».

Вправа «Неслухняний язичок» (легенько покусати кінчик язичка і сховати)

Неслухняний язичок, покусаю я зубами.

Ляж, у роті, і мовчок, не балакай з нами!

Вправа «Лоша» (поклацати за верхніми зубами. Спочатку повільно, потім швидше)

За верхніми зубами, поклацав язичок.

Біжить лоша за нами: чок-чок, чок-чок.

Логопед: Будемо із дзеркалом дружити - воно допоможе нам правильно говорити.

Гра «Ехо»

Логопед: Олько, я буду «кидати» тобі звуки, а ти «повертати» мені склади (використовується м'яч). Один раз промовляємо пошепки, другий раз – голосно.

«с», «а» - «са»; «м», «а» -

«с», «и» - «си»; «м», «о» -

«с», «у» - «су»; «м», «у» -

«с», «о» - «со»; «м», «і» -

Гра «Повтори»

Логопед: називаю слова, а ти повтори за мною:

мак, лак, вовк, їжак, сова, олень, лисиця, ведмідь, зайчик....

Гра «Скажи який? Яка? Яке?»

небо -

сонечко -

осінь -

листочок -

Фізкультхвилинка

Станем струнко, руки в боки!

Прилетіли дві сороки.

Дві сороки - білобоки,

стрибу - стрибубу, скоки - скоки!

А тепер як жабенята,

хочем трішки поскакати,

Ква - ква, ква - ква,

щоб спочила голова.

Гра «Виправ мою помилку»

(Робота над деформованим текстом)

Логопед: пропоную дитині виправити помилки, які при розповіді я припустила за сюжетною картинкою:

Стоїть осінні дні. З дерев падають жовте листя. Діти гуляє в осінньому парку. Таня піднімають із землі опале листя.

Техніка «Пальцевий живопис».

Логопед: А на згадку нашого заняття давай з тобою намалюємо. А малювати ми з тобою будемо за допомогою різнокольорової фарби та пальчиків.

Казка «Як пальчики та фарби стали друзями»

Якось працюючі пальчики милувалися яскравими фарбами, такі фарби були красиві, що пальчики захотіли до них доторкнутися!

Раптом коробочка із фарбами відкрилася, Жовта фарба – посміхнулася, Червона – голосно засміялася, Синя – була чомусь похмура, а Зелена – усіх заспокоїла. Доторкнулися пальчики до фарб, а вони гарні, шовкові, ласкаві. І пальчики почали фарбувати...і на папері з'явилася чарівна казка.

Люблять пальчики гарно малювати,

В баночки із фарбами весело пірнати:

Залишають після себе слід –

І стає навколо кольоровим світ!

Логопед: ми з тобою будемо малювати кущик квітів.

3. Заключна частина.

Підведення підсумків. Похвала за працю на занятті.

Приклади оформлення порад для батьків для куточка логопеда

«Мовлення дорослих – взірець для наслідування»

Мовлення дорослих — приклад для дітей. Успіх мовленнєвого розвитку дитини насамперед залежить від мовлення дорослих і, зокрема, батьків. Маля навчається говорити завдяки слуху і здібності до наслідування.

Відомо, що дитина дошкільного віку легко наслідує неправильну вимову дорослих, переймає місцеву говірку, діалектизми, вульгаризми.

Дитина швидше навчиться правильно, якщо чутиме навколо себе правильну літературну мову дорослих. У розвитку мовлення дітей надзвичайно важливу роль відіграє добрий слух. Батьки мають берегти слух дитини, стежити за станом слухового органа.

Поради батькам:

- стежте за мовленням дітей, своєчасно виправляйте недоліки;
- пам'ятайте, що ваше мовлення є взірцем для наслідування, тому воно має бути завжди правильним.
- правильне мовлення – запорука успішного навчання у школі.

Вправи на розвиток мовного дихання.

1. Дмуhanня на папірці, султанчики.
2. Переkочування силою видихуваного повітря ватної кульки на поверхні столу.
3. Гасіння свічки на відстанні та надування бульбашок на поверхні води (дитина дмухає з такою силою, щоб на поверхні води утворились бульбашки).
4. Дмуhanня на паперові човники, що плавають у ємкості з водою.
5. Гра "Дми на метелика". Дитина дмухає на паперового метелика прив'язаного на палицю.
6. Надування кульок, дитячих гумових іграшок.
7. Прокочування олівців силою видихуваного повітря по столу.
8. Гра "На гойдалці". На горизонтальній нитці прикріплюють різнокольорові паперові фігури ляльок. Маля силою видихуваного повітря розгойдує їх.

ma & nika

Приклади розвивальних ігор для проведення з дітьми

Пальчикова гра «ДИВОСКРИНЬКА»

Мета: розвивати логічне мислення, пам'ять, дрібну моторику рук.

Хід гри Вихователь наклеює по краях коробки стікери з літерами, цифрами, геометричними фігурами різного кольору, такі ж позначки робить і на прищіпках. Діти мають знайти і поєднати букви, цифри, геометричні фігури на прищіпці з відповідними позначками на коробці. Потім у зворотному порядку слід відкріпити прищіпки, спочатку від букв, потім від цифр і в останню чергу від геометричних фігур.

Пальчикова гра «РАВЛИК-ПАВЛИК»

Мета: розвивати дрібну моторику рук.

Хід гри Равлик-Павлик, (Вказівний, середній та безіменний пальці притискаємо до долоньки.) вистав ріжки,

(Великий палець та мізинець то випрямляємо, то ховаємо.) дамо масла на пиріжки, тобі два, мені два, поділимось обидва.

(Виконуємо вправу спочатку кожною рукою по черзі, потім обома руками одночасно. Покажімо, як Равлик-Павлик повзе.)

Пальчикова гра «МІСТОК»

Мета: розвивати дрібну моторику рук.

Хід гри Ішов Сашко через місток, (Великий і вказівний пальці лівої руки випрямити, розташувати паралельно одне одному та з'єднати з великим і вказівним пальцями правої руки.) Задивився на жабку, Зачепився за кілок І загубив шапку. (Середній, безіменний пальці та мізинець випрямити, притиснути одне до одного й тримати в такому положенні.)

Пальчикова гра «СІМЕЙКА»

Мета: розвивати дрібну моторику рук.

Хід гри

Перший пальчик — дід Степан, (Показуємо великий палець.) Носить шкіряний жупан.

Другий пальчик — баба Гапка, (Показуємо вказівний палець.) А на ній — хутряна шапка.

Третій пальчик — дядько Гліб, (Показуємо середній палець.) Заховав у чобіт хліб,

А четвертий — тітка Груня, (Показуємо безіменний палець.) У вишиваночці красуня.

Ну, а п'ятий — наш ласун, Наш Іванко-веселун, (Показуємо мізинець.) А на ньому невеличкі Кольорові рукавички. (Стискаємо кулачки, показуючи уявні рукавички.)

Рухлива гра. «ХИТРА ЛИСИЦЯ»

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати спостережливість та витримку.

Хід гри Діти стоять у колі пліч-о-пліч, заклавши руки за спину. Вихователь проходить за колом і непомітно торкається кого-небудь із них. Дитина, якої торкнувся вихователь, стає «хитрою лисицею». Вихователь пропонує кому-небудь із дітей уважно подивитися на своїх товаришів, пошукати очима «хитру лисицю». Якщо дитина відразу не знайде, діти всі разом запитують: «Хитра лисице, де ти?» І пильно стежать за обличчям кожного, чи не викаже себе «хитра лисиця». Після трьох запитань лисиця відповідає: «Я тут!» і вбігає в коло, а діти швидко розбігаються, «Лисиця» їх ловить (торкається рукою). Коли буде спіймано 2–3 дітей, гра завершується.

Рекомендації до гри Якщо «лисиця» викаже себе раніше, ніж її запитають, діти обирають іншу «лисицю».

Рухлива гра. «ЧИЯ ЛАНКА ШВИДШЕ ЗБЕРЕТЬСЯ»

Мета: удосконалювати навички ходьби та бігу; виховувати увагу, пам'ять, організованість.

Хід гри Діти шикуються у дві колони напроти вихователя. На умовний сигнал (свисток, змах прапорцем) або команду «Кроком руш!» діти ходять колонами одне за одним або в своїй колоні перешиковуються у пари і ходять парами. На команду «Усі розійшлись!» вони розбігаються майданчиком (залою). На команду вихователя «Стій!» усі зупиняються і заплющують очі. Вихователь (змінюючи місце). Раз, два, три, швидко шикуйтеся у колони біля мене! Виграє ланка (колона), яка швидше збереться. Гра повторюється.

Рекомендації до гри Після кількох повторень гру можна ускладнити, об'єднавши дітей у 3–4 підгрупи. Кожна група шикуються в колону по одному перед прапорцем свого кольору. За сигналом вихователя (свисток, удар у бубон) діти починають ходити та бігати майданчиком (залою). Після команди «На місця!» діти повертаються до свого прапорця і стають біля нього в колону. Вихователь називає, яка підгрупа швидше повернулася і вишикувалася у колону. Після 2–3 повторень вихователь дає команду «Стій!» Діти зупиняються і заплющують очі, а вихователь у цей час змінює місця прапорців. Після команди

«На місця!» діти розплющують очі та поспішають стати в колону проти свого прапорця. Виграють ті, хто першим став у колону.

Рухлива гра. «ВЕСЕЛКА»

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати витримку, кмітливість.

Хід гри За допомогою лічилки обирається «Веселка», який повертається обличчям до гравців, піднімає руки в сторони (протягом усієї гри «Веселка» залишається на своєму місці). «Веселка» називає який-небудь колір. Гравці знаходять цей колір у себе в одязі або у кого-небудь із сусідів (можна триматися за одяг інших) і, торкаючись цього кольору, спокійно проходять під «Веселкою» (під його руками). Якщо у гравця відсутній потрібний колір і немає можливості торкнутися названого кольору, він повинен швидко пробігти під «Веселкою». Якщо «Веселка» квацнув гравця, то він стає новим «Веселкою» і гра продовжується.

Рухлива гра. «ВУСАТИЙ СОМ»

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати увагу, швидку реакцію на сигнал.

Хід гри На землі вихователь креслить лінію — це «берег», з одного боку «суша», з другого — «вода». За допомогою лічилки обирають ведучого — це «сом». «Сом» живе у воді на відстані 4–5 м від «берега». Решта гравців стоїть там же, але на відстані 1,5–2 м, повернувшись обличчям до «берега», і вимовляють слова: Під камінням сом не спить, Сом вусами ворухить. Рибки, рибки, не чекайте, Всі на берег випливайте! Після цих слів «рибки» тікають від «сома», а він намагається їх зловити. «Сом» не повинен виходити за лінію «берега». Спіймані у «воді» «рибки» залишають гру. Гра повторюється.

Рухлива гра. «МИШОЛОВКА»

Мета: удосконалювати навички ходьби та бігу; виховувати витриманість, кмітливість, чесність.

Хід гри Вихователь об'єднує дітей у дві неоднакові підгрупи. Менша утворює коло — «мишоловку», а більша, яка зображає «мишей», розміщується за колом. Діти, які зображують «мишоловку», беруться за руки і починають ходити по колу праворуч або ліворуч (за умовою).

Діти Як ці миші надоїли, Все погризли, все поїли, Бережіться, мишенята, Доберемось ми до вас! Мишоловку ми поставим, Переловимо всіх вас.

На останні слова діти зупиняються і піднімають зчеплені руки. «Миші» в цей час починають швидко перебігати через «мишоловку» і вибігати з неї. На слово

вихователя «Хлоп!» діти швидко опускають руки, і «мишоловка» закривається. Дітей, які не встигли вибігти з кола, вважають спійманими, і вони стають у коло. Коли «миші» будуть спіймані, гру починають знову. Для «мишоловки» обирають дітей, які зображували «мишей».

Рекомендації до гри Вихователь стежить за тим, щоб «миші» перебігають тільки через середину кола, за колом їм бігати не дозволяється. Не можна також підлазити під закриту «мишоловку» (опущені руки) або розривати коло.

Рухлива гра. «ПТАХИ І ЗОЗУЛЯ»

Мета: удосконалювати навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри На одному боці майданчика діти креслять невеликі кола. Це — «гнізда птахів». Одна дитина — «зозуля», вона стоїть осторонь і не має «гнізда». На слова вихователя: Птахи у справах полетіли і гнізда-хатки залишили! — діти вибігають із «гнізд» урозтіч. «Зозуля літає» разом із ними.

З ними зозуленька літає, Собі хатиноньку шукає!

На слова: Птахи, довго не літайте. Свої гніздечка відшукайте! — діти біжать до своїх «гнізд», а «зозуля» намагається швидко зайняти яке-небудь «гніздо». Дитина, яка залишилася без місця, стає «зозулею».

Рекомендації до гри Вихователеві необхідно стежити, щоб діти бігали всім майданчиком і не «літали» близько від «гнізд».

Рухлива гра. «БДЖІЛКИ»

Мета: біг у розтіч, присідання. Виховування швидкої орієнтації в просторі, уваги, вміння рухами відповідати на слова вихователя.

Хід гри Діти-бджілки стоять на краю майданчика.

На слова вихователя: — *Бджілки літають Медок всі збирають* діти махають руками ніби крильцями, бігають врозтіч, обминаючи один одного.

На слова вихователя: — *Зу-зу-зу, зу-зу-зу, Собі квітку я знайду.* Діти присідають кожен біля квітки. Кому не вистачило квітки, вибуває з гри.

Гра повторюється на слова: — *Бджілки літають Медок всі збирають* Поки діти-бджілки літають, вихователь приймає одну квітку.

Гра закінчується, коли більшість дітей вибудуть з гри. *Правила гри:* біля квітки присідати лише одній дитині. *Вказівки до гри:* Як ускладнення в гру вводять підвищення – лаву. Тоді діти зіскакують з лави.

Ігри на розвиток пізнавальних процесів

Гра «ПОКАЖИ ПО-РІЗНОМУ»

Мета: ознайомлення з протилежностями, розвиток уваги.

Хід гри. А. Високий — низький. Діти йдуть по колу. Ведучий говорить: «Зараз ми будемо проходити ворота. Якщо я скажу, що ворота високі, ви будете продовжувати йти так само, як зараз, а якщо низькі, то нагнетесь. Той хто не нагнетється вчасно, виходить з гри».

Б. Важкий — легкий. Ведучий говорить: «Уявіть, що ви несете сумки. Сумка може бути легкою і важкою. Покажіть, як несуть важку сумку, тепер легку. А зараз будьте уважні, по моїй команді ви повинні нести сумку або як важку, або як легку».

Гру можна продовжувати, використовуючи пари слів: швидко — повільно, весело — сумно, жарко — холодно, темно — світло.

Гра «ЩО ПІДХОДИТЬ?»

Мета: розвиток асоціативного мислення, короткочасної пам'яті.

Хід гри. Розкладають картки з різними зображеннями: квітка, ліжко, стіл, кубики, гребінець. Потім називають слова: свято, сон, обід, гра, волосся. Дитина-має підібрати картки, що викликають у неї асоціації з цими словами. Після цього слід показати дитині обрані картки; а вона має відтворити слова, які потрібно було запам'ятати через асоціації.

Гра «ХТО БІЛЬШЕ?»

Мета: розвиток дедукції, креативного мислення.

Хід гри. Назвати якнайбільше предметів і явищ, які можуть бути: червоними, залізними, круглими, скляними, безкінечними.

Гра «У КОГО БІЛЬШЕ ДОКАЗІВ?»

Мета: розвиток логічного мислення, зв'язного мовлення.

Хід гри. Знайдіть аргументи та контраргументи: Читати корисно, тому що... Сваритися погано,... Краще мати багато друзів,... Мати собаку — це чудово,.. Одягатися краще швидко, .. Дивитися довго телевизор шкідливо, ...

Я хочу - Гратися цілий день. З'їсти 3 кг цукерок. Піти пізно ввечері гуляти. Ходити в гості кожний день.

Гра «СПИЙМАНКА»

Мета: розвиток критичного та логічного мислення.

- Повторіть назви посуду: тарілка, лопата, каструля, ніж.
- Скільки ніг у карася?
- Скільки крил у поросяти?
- Скільки крил в індики?
- Скільки рук в їжака?
- Скільки яєць знайшов Петрик, якщо біла курочка знесла одне яйце, чорна одне, а півник цілих два?
- Скільки олівців у порожній коробці?

Гра «ЩО ПЛАВАЄ, ЩО ТОНЕ?»

Мета: розвиток логічного мислення, спостережливості.

Хід гри. Підбираємо предмети з металу, пластмаси й дерева: лінійки, ложки, гудзики, олівці, цвяхи та ін. Пропонуємо дитині вгадати, що з них: потоне, а що ні. Далі перевіряємо, кидаючи їх у воду по черзі.

Діти роблять висновок про те, з якого матеріалу зроблені предмети.

Гра «ЩО ТРАПИЛОСЬ?»

Мета: розвиток творчого мислення, уяви, мовлення.

Хід гри. Потрібно скласти речення в розповідь:

- По вулиці їхала машина..., тому в Діда Мороза була зелена борода,
- Падав сильний сніг..., тому сьогодні наша кішка залишилася голодною.
- Тато приніс маленьке цуценя..., тому ввечері довелося запалювати свічку.

Гра «ЯКИМ БУВАЄ?»

Мета: розвиток уміння виділяти властивості предметів, творчого мислення, мови.

Хід гри. Потрібно придумати якнайбільше властивостей: яким буває будинок, дерево, автомобіль, корабель, метелик, кішка.

Наприклад, будинок буває великим, маленьким, дерев'яним, новим, старим.

Гра «ПОШУК СПІЛЬНОГО»

Мета: розвиток мислення.

Хід гри. Дітям пропонується два слова. Вони повинні знайти спільні ознаки. Наприклад: тарілка — сонце (форма); яблуко — помідор (форма, колір); вазон — ялинка (колір).

Гра «ХТО КИМ БУДЕ?»

Мета: розвиток уваги, уяви, мислення, мовлення.

Хід гри. Діти сидять у колі. Ведучий запитує по черзі кожну дитину: «Ким буде (чи чим буде) яйце, курча, хлопчик, жолудь, насінина, ікринка, гусениця, борошно, залізо, цегла, тканина, учень, хворий, дівчинка, брунька, цуценя, шкіра, теля, дошка, пташеня, козеня, ягня?»

Під час обговорення відповідей важливо підкреслити можливість кількох варіантів. Наприклад, з яйця може бути пташеня, крокодил, черепаха, змія й навіть яєчня. Виграє той, хто назве найбільше варіантів.

ДОДАТОК Є

РЕЗУЛЬТАТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ДИТИНИ

1. Уявлення про себе і свою сім'ю _____

2. Стан загальної моторики

Навички самообслуговування _____

Розв'язання завдань за словесною інструкцією:

- загальні рухи (біг, ходьба, стрибки) _____
- ходьба за вказівкою _____
- інші рухи _____

3. Стан дрібної моторики

Застібання гудзиків _____

Нанизування намистинок _____

Обведення контуру предмета _____

Малювання простих форм _____

Користування посудом _____

Вміння тримати олівець _____

4. Орієнтування у просторі, елементарні математичні уявлення

Орієнтування у просторі відносно власного тіла, відносно тіла людини, яка сидить напроти _____

Орієнтування в часі _____

Частини доби _____

Пори року _____

Орієнтування у просторі _____

Орієнтування на аркуші паперу _____

Порівняння множин _____

Порівняння предметів за розміром _____

Лічба _____

Геометричні форми _____

5. Стан психічних процесів

Сприймання (колір, форма, величина, цілісність) _____

Пам'ять (обсяг запам'ятовування, тривалість, міцність) _____

Увага (довільна, мимовільна, стійкість, переключення) _____

Мислення (розумові операції, здатність робити умовисновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки) _____

Емоційно-вольова сфера _____

6. Основні види діяльності

Ігрова (види ігор, характеристика ігрової діяльності) _____

Трудова _____

Образотворча _____
Спілкування _____
За допомогою мовлення _____ за допомогою жестів _____
Мовлення відсутнє _____ характер спілкування _____

ВИСНОВОК

ОРІЄНТОВНИЙ ПРИКЛАД КОНСПЕКТУ ЗАНЯТТЯ

За програмою «Віконечко» для дітей із ЗПР

Заняття з формування елементарних математичних уявлень

Для дітей молодшого віку з ЗПР (3-й рік життя)

Тема: Закріплення знань про поняття «величина».

Мета: вчити знаходити та порівнювати два подібних предмети за величиною способом прикладання, привчати використовувати термін «великий», «маленький». Закріплювати знання дітей про кольори. Розвивати увагу, сприйняття, логічне мислення, пам'ять. Виховувати позитивне ставлення до пізнавальної діяльності, любов до тварин.

Словник: собака, великий, маленький.

Обладнання: кошик із зображення різнокольорових м'ячів, іграшки собаки (одна велика, інша маленька), роздатковий матеріал на кожную дитину: картонні зображення собак різної величини, зображення мисочок різних за розміром.

Хід заняття:

I. Вступна частина.

(Перед початком заняття педагог на столі розкладає різнокольорові картонні м'ячі та накриває їх скатертиною.)

Сюрпризний момент.

(Чути стукіт)

- Ой, дітки, хтось шкребеться до нас в двері. Чуєте? Хто це до нас завітав? Хто це, діти? *(це собака)* Давайте привітаємось і познайомимось. *(привіт, собака)* Як тебе звати? *(Жучка)*.

- Доброго дня, діти! *(каже Жучка)* *(Діти відповідають: «Доброго дня, Жучка»)*

- Як тебе звати, дівчинко? *(Маша)* - Доброго дня, Маша! *(Доброго дня, Жучка)*
(знайомство з кожною дитиною)

- Діти, погладьте Жучку. Наша собака хоче погратися з нами і вона підготувала для вас маленький сюрприз. Дивіться, що вона нам принесла?

(педагог дістає кошик, в якому лежать картонні різнокольорові м'ячі та роздає кожній дитині по одному м'ячу)

- Саша, якого кольору у тебе м'яч? *(синього)* А у тебе, Маша? *(червоного)* Оля, а ти якого кольору тримаєш м'яч? *(жовтого)*

- Діти, але це не єдиний сюрприз, який підготувала Жучка. Дивіться, що тут ще є. *(педагог знімає скатертину зі столу, на столі лежать чотири великі м'ячі)*

НПП. «Різнокольорові м'ячі»

- Подивіться, що лежить на столі? *(м'ячі)* Якого вони кольору? *(синього, червоного, жовтого, зеленого)*

- Дивіться, і у вас є такі різнокольорові м'ячі. Подивіться уважно, на столі червоний м'яч, якого розміру? *(великий)* Маша, а у тебе м'яч якого розміру?

(маленький) А якого кольору? *(червоний)* А у тебе, Саша, якого кольору та якого розміру? *(маленький, синього)* *(педагог питає ще в декількох дітей)*

- А тепер, давайте ваші різнокольорові м'ячі маленькі, покладемо ось сюди, до такого ж кольору, але великого м'яча. *(Діти розкладають свої м'ячі, за необхідності педагог допомагає).* Молодці!

II. Основна частина

- Діти, собака мені розповіла, що в неї є багато друзів. А у вас є друзі? *(Так)* Це добре. Наша собака має найулюбленішу подругу, але вони часто сперечаються між собою. Тому що вони постійно з'ясовують хто з них великий, а хто маленький. Давайте допоможемо їм з'ясувати. *(Так, давайте)*

- Жучка, ну ж бо, клич свою подругу. *(з'являється подруга Жучки)*

Дидактична гра: «Яка з собак велика»

- Давайте візьмемо нашу собаку. Поруч з нею посадимо подружку собаки. Видно, що подружка маленька, вона не дістає до Жучки. Бачите, діти, подруга Жучки менша зростом, тому вона за розміром маленька. А Жучка більша, отже вона велика. *(На закріплення перепитати у дітей, яка велика собачка, а яка маленька).* Саша, Жучка яка за розміром? *(велика)* Оля, подружка її яка за розміром? *(маленька)* Діти, то ж яка собака велика?

- Наші собаки дуже раді, що ми їм допомагаємо і хочуть з нами погратися.

Фізкультхвилинка

Встанем разом на хвилинку, зробимо фізкультхвилинку:

Руки вгору, руки вниз, вправо, вліво нахились,
Сіли, встали, сіли, встали, як зайчата, пострибали,
Ніжками потупотіли, у долоньки поплескали,
Веселенько усміхнулись, до роботи повернулись.

- Добре, гарно робили рухи!

- Діти, а з чого собаки їдять? *(мисок)* Так.

- Дітки, яка це собака за розміром? *(велика)*

- Для великої собаки ми візьмемо яку миску? *(велику)*

- Для маленької собаки, яку візьмемо миску? *(маленьку)*

Дидактична гра: «Підбери за розміром»

(Педагог роздає дітям роздатковий матеріал: великих та маленьких собак та мисок)

- Діти, у нас є собаки, давайте посадимо їх поряд та подивимось: яка велика собака? *(діти показують пальцем)* А де маленька? *(діти показують)*

- А тепер давайте їх погодуємо. Але щоб погодувати потрібно підібрати кожній собаці миску з якої вона буде їсти. Де велика миска? Де маленька? *(діти показують)* Добре!

- Діти, велику миску ми якій собаці дамо? *(великій)* А маленьку миску? *(маленькій)* Гарзд. Тоді покладіть велику миску біля великої собаки, а маленьку миску біля маленької собаки. *(діти розкладають, педагог за необхідності допомагає)*

- Катя, де велика миска? *(показує пальцем)* Біля собаки якого розміру стоїть миска? *(великої)*

Молодці!

III заключна частина

- Всі ви молодці. Хто до нас сьогодні приходив у гості? *(собаки)*. Гостям дуже сподобалося з вами грати. Вони вдячні вам за те, що ви допомогли їм. Але їм вже час повертатися. Давайте ми з вами їх проведемо додому. *(педагог дітей строїть в коло, діти по колу марширують і махаючи рукою, кажуть собакам до побачення).*

**ПРИКЛАД СКЛАДАННЯ КОНСПЕКТІВ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР,
РОЗРАХОВАНИХ НА ФОРМУВАННЯ І КОРЕКЦІЮ ВИЩИХ
ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ**

<p>1. Достатній рівень розвитку сприйняття дитини</p>	<p align="center">1. Гра «Сухий пальчиковий басейн»</p> <p>Мета: активізація тактильного сприйняття й розрізнення предметів; розвиток дрібної моторики пальців рук; активізація мовних центрів головного мозку, збагачення сенсорного досвіду дитини.</p> <p>Матеріал: монети, гудзики, кістки доміно тощо у великій прямокутній коробці, ящик заввишки 8 – 10 см.</p> <p align="center">Хід гри</p> <p>В прямокутну коробку треба засипати пісок. Кожен із учасників групи покладе в нього свою річ. За командою ведучого учасник мусить за встановлений час дістати дрібні предмети з басейну. Бали нараховуються за знайдений і правильно вгаданий предмет. Необхідно за командою ведучого за встановлений час дістати предмет певної форми. Під час проведення цієї гри необхідно розповісти й показати, які предмети і якої форми перебуватимуть у “сухому бейні”.</p> <p align="center">2. Гра «Ароматне лото»</p> <p>Мета: розвиток сприйняття й розрізнення предметів за запахом, розвиток зосередженої уваги на предметі.</p> <p>Матеріал: картки із зображенням фруктів, овочів або косметики із запахами</p> <p align="center">Хід гри</p> <p>Підготувати картки із зображенням фруктів, овочів або косметики. Нанести на них реальні запахи – наприклад, зображення лимону натерти справжньою цедрою, а на малюнок з духами капнути парфум. Показувати картку дитині, даючи понюхати аромат. Потім запропонувати із закритими очима по нюху визначити малюнок.</p> <p align="center">3. Гра «Вгадай, хто покликав»</p> <p>Мета: навчити визначати джерело звуку, розвивати слухову увагу, пам'ять.</p> <p align="center">Хід гри</p> <p>В цій грі беруть участь не менше 3 дітей. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Хто-небудь з інших гравців повинен покликати її голосом якоїсь тваринки. Дитина відгадує, хто саме її покликав.</p> <p align="center">4. Гра «Смачна гра»</p> <p>Мета: активізація смакового сприйняття й розрізнення предметів, розвиток зосередженої уваги на предметі.</p> <p>Матеріал: кілька фруктів і овочів на тарілці</p> <p align="center">Хід гри</p>
--	---

	<p>Візьміть кілька фруктів і овочів. Наріжте їх невеликими шматочками і покладіть на тарілку. Запропонуйте дитині закрити очі. Покладіть один з шматків в рот малюкові. Дитина повинна вгадати за смаком, що це таке. Ускладнивши завдання, запропонуйте дитині назвати не тільки цей продукт, але і спосіб його обробки – варений, солоний, сирий, смажений.</p> <p style="text-align: center;">5. Гра «На галявинці»</p> <p>Мета: розвиток гостроти зору, зорової уваги, сприймання, просторової орієнтації, окоміру, активізації зорових функцій.</p> <p>Матеріал: малюнок із зображенням галявини, малюнки метеликів різного кольору.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>На галявину прилетів гарний метелик (сонечко). Він сів на тюльпан, який знаходиться у верхньому лівому куточку (Або метелик сів на підсніжник, що росте у центрі, або в іншому рядку, в іншому стовпчику) (діти виконують завдання: садять метелика на відповідну квітку)</p> <p>Варіант ігрового завдання - одна дитина дає завдання іншій куди посадити метелика, називаючи розташування квітки на площині.</p> <p>Для ускладнення завдання можна ввести ще метелика іншого кольору або бджілку, бабку.</p>
<p>2. Зорово-рухова координація</p>	<p style="text-align: center;">1. Гра «Робота з лабіринтами»</p> <p>Мета: розвиток зорового сприймання, наочно-образного мислення, уваги</p> <p>Матеріал: лабіринт</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. Дитина розглядає лабіринт. Педагог пропонує дитині призвести Колобка (бусинку) до будиночка, прокочуючи його паличкою. • 2. Дитина простежує шлях. В кінці шляху В порожній квадрат кладе потрібну геометричну фігуру. • 3. Дитина простежує шлях. В кінці шляху В порожній квадрат кладе квадратик потрібного кольору або відтінку. • 4. Дитина простежує шлях. В кінці шляху В порожній квадрат кладе потрібний блок Дьенеша. Викладає шлях гудзиками одного кольору (чергуючи за кольором; одного розміру і т. д.). <p style="text-align: center;">2. Гра «Геометричні планшети»</p> <p>Мета: розвиток дрібної моторики рук, мислення, уваги, простежуючої функції очей, знайомство із побудовою геометричних фігур, розвиток логічного мислення, конструктивних здібностей.</p>

Матеріал: дерев'яні планшети, канцелярські кнопки та гумки.

Хід гри:

1. «Натягни різнокольорові гумки на кнопки такого ж кольору»
2. «Намалюй за допомогою гумок великі і маленькі геометричні фігури»
3. «Ялинку»
4. «Будиночок»
5. «Виклади візерунок за схемою»

3. Гра «Знайди кришечку за розміром»

Мета: розвиток зорової і моторної координації.

Матеріал: 4-6 пляшечок або банок різних розмірів з кришками (кришки можна зберігати в невеликому контейнері).

Хід гри

Знайти до різних за розміром пляшок кришки і закрутити їх.

4. Ігри з прищіпками

- **Мета:** Розвиток навички простежування очима за дією руки; розвиток уміння утримувати в полі зору зоровий стимул при виконанні зорової завдання; розвиток дотику і дрібної моторики;

• **Матеріал:** прищіпки, мотузка, геометричні фігури, різні зображення.

Хід гри

1 варіант: діти прикріплюють прищіпки на одяг один до одного, потім з зав'язаними очима знімають прищіпки один з одного.

2 варіант: дитина прикріплює прищіпки до предметних зображень.

5. Гра «Чарівне скло»

- **Мета:** Формування вміння користуватися олівцем; розвиток уміння проводити лінії (прямі, косі, вигнуті) від заданого початку до заданого кінця, між кордонами, за зразком; розвиток уміння з'єднувати точки прямою лінією;

Матеріал: чарівне скло, олівець, аркуш паперу із зображенням.

Хід гри

Дитина обводить предмет, дивлячись через «чарівне скло».

<p>3. Розвиток ручної моторики</p>	<p style="text-align: center;">1. Гра «Намисто»</p> <p>Мета: розвиток дрібної моторики, координації; розрізнення предметів за формою і кольором; концентрація уваги.</p> <p>Матеріал: нитки, гудзики різного розміру й різного кольору.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Ведучий пропонує дитині зробити намисто. Можна запропонувати зробити намисто за зразком, а гудзики підібрати за формою й кольором.</p> <p style="text-align: center;">2. Гра «Піймай м'ячик»</p> <p>Мета: розвиток координації рухів пальців і кистей рук, збільшення амплітуди рухів у цих суглобах; розвиток швидкості реакції.</p> <p>Матеріал: дошка, поставлена на стілець, м'ячик.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>Ведучий або інший учасник гри котить із гірки м'яч. А інший ловить його внизу. Після цього гравці міняються місцями.</p> <p style="text-align: center;">3. Гра «Різнокольорові прищіпки»</p> <p>Мета: розвиток дрібної моторики рук; навчання розрізнення кольорів; розвиток уваги.</p> <p>Матеріал: 2 набори кошиків із дерев'яними прищіпками (12 шт.). Прищіпки пофарбовані в один із чотирьох кольорів (червоний, жовтий, синій, зелений) — загалом 12 прищіпок, по три кожного кольору. Кошик можна замінити чашкою або тарілкою, пластмасовим відром. Головне, щоб прищіпки легко чіплялися до країв.</p> <p style="text-align: center;">Хід гри</p> <p>У ведучого й дитини є по одному кошику з кольоровими прищіпками. Ведучий бере кошик, ставить його на стіл і просить дитину подати йому прищіпку й назвати її колір. Якщо малюк не може назвати колір, то ведучий називає його сам. Потім ведучий показує, як трьома пальчиками можна причепити прищіпку до краю кошика. Коли дитина засвоїла цю дію й зможе легко чіпляти прищіпки (наприклад, усі прищіпки одного кольору) і називати їхні кольори, їй дають завдання причепити прищіпки в певній послідовності за кольорами або причепити їх у тій самій послідовності, як на кошику у ведучого. Варто звернути увагу на те, що ведучий має чіпляти прищіпки трьома пальцями, тому що дитина повинна</p>
---	---

бачити правильні рухи..

4. Гра «Знайди сюрприз»

Мета: розвиток дрібної моторики рук, координації рухів; навчання терпіння.

Матеріал: фантики (10—15 шт.), дрібні предмети (значки, гудзики й т. ін.), повітряна кукурудза, горіх.

Хід гри

Ведучий загортає значок у чотири-п'ять фантиків. Дитина має розгорнути всі фантики, обережно скласти їх і отримати приз. Дитині пропонують два-три «сюрпризи».

5. Гра «Різнокольоровий м'яч»

Мета: розвиток дрібної моторики пальців рук, посидючість, вчити зміщувати кольори, закріплювати прийоми ліплення

Матеріал: дошка ліплення, пластилін, стеки, серветка

Хід гри

Запропонувати дітям від шматочків пластиліну різних кольорів з допомогою пальчиків відщипнути маленькі шматочки. Розминати їх в руках, з'єднавши разом, до тих пір, поки пластилін не стане м'яким. Потім скачати з цього шматочка кульку. З допомогою стека намалювати на поверхні кульки лінії, щоб він був схожий на м'яч.

Студент (підпис) _____ / П.І.Б. _____

**Структура самоаналізу студента
за результатами проходження практики**

1. Яким чином вивчали роботу дитячого садка компенсуючого виду, групи?
2. Які методи, прийоми використовували при вивченні складу групи?
3. Скільки логопедичних занять відвідали? З якими типами занять познайомилися?
4. Які методичні прийоми були запозичені Вами і використані при проведенні своєї роботи з дітьми (у кого Ви запозичили ці прийоми)?
5. Проведена робота з дітьми — допомога вихователю в організації дітей, проведені ігри, проведення елементів корекційно-розвивальних ігор під час занять логопеда або психолога. Які форми роботи пройшли найбільш вдало, які викликали труднощі? Які наочні посібники були виготовлені Вами при підготовці до роботи?
6. Які труднощі Ви відчували при підготовці і проведенні елементів виховної та розвивальної роботи з дітьми, і яка допомога була надана Вам логопедом?
7. Яку виховну роботу Ви провели з групою дітей? Які форми виховної роботи Ви використовували?
8. Чи взаємодіяли з батьками, і в якій формі?
9. Які вміння та навички Ви придбали в процесі практики?
10. Яку методичну допомогу Ви надали дитячому садку компенсуючого виду?
11. Загальні висновки з практики. Її значення в оволодінні професійними вміннями вчителя-логопеда. Ваші пропозиції щодо вдосконалення змісту та організації практики.